

## ***Поняття про корми.***

### **План лекції**

1. Корми і кормові засоби.
2. Класифікація кормів.
3. Схема вивчення кормів. Підготовка кормів до згодовування.
4. Фактори, що впливають на склад і поживність кормів

### ***Корми і кормові засоби.***

Корми - це в основному спеціально приготовлені фізіологічно прийнятні продукти, які містять у доступній формі необхідні тваринам поживні речовини. До них відносять продукти рослинного і тваринного походження/Але за рахунок самих лише кормів організувати повноцінну годівлю практично неможливо. Тому, поряд із кормами тваринам згодовують різноманітні кормові добавки, які є природнього, хімічного та біотехнологічного походження.

Кормові засоби - більш широке поняття, яке об'єднує корми та різноманітні кормові добавки, що застосовуються у годівлі тварин. Для годівлі сільськогосподарських тварин використовують понад 800 різноманітних кормових засобів.

### ***Класифікація кормів.***

Для вирішення організаційних питань, пов'язаних із використанням великої кількості кормових засобів, їх розподіляють (класифікують) за походженням:

- корми рослинного походження;
- корми тваринного походження;
- балансуєчі та стимулюєчі кормові добавки;
- комбіновані корми.

Всі корми рослинного походження за подібністю їх хімічного складу і фізіологічної дії розподіляють на такі групи: соковиті (зелені корми, силос, сінаж, коренебульбоплоди, баштанні), грубі (сіно, солома, полова, трав'яне борошно, гіллячковий корм та ніші), концентровані (злакові та бобові зернові), залишки технічних виробництв (висівки мучки, макуха, шрот, жом, патока, пивна дробина, барда, м'язга, дріжджі).

До кормів тваринного походження відносять молоко і продукти його переробки (молоко збиране, сироватка, маслянка), відходи м'ясокомбінатів і рибоконсервної промисловості (кісткове, м'ясо-кісткове, рибне борошно, рибний фарш), відходи птахівництва.

У групу балансуєчих та стимулюєчих кормових добавок відносять мінеральні підкормки (сіль кухонна, крейда, фосфати, солі мікроелементів та інші), синтетичні азотисті добавки (сечовина, біурет, амонійні солі, амінокислоти), вітамінні препарати (мікровіт, тривіт, відеїн та інші), ферментні препарати.

За концентрацією енергії корми поділяють на об'ємисті та концентровані. До об'ємистих відносять такі, що містять більше 40% води, або значну кількість клітковини (більше 19%). Концентрація енергії в 1 кг об'ємистого корму не перевищує 0,65 корм.од.

**Концентровані** - характеризуються вмістом енергії більшим за 0,65

корм.од. у 1 кг корму, низьким рівнем вологи та клітковини.

### ***Схема вивчення кормів. Підготовка кормів до згодовування.***

#### ***Хімічний склад і перетравність корму.***

1. Вміст в кормі кормових одиниць перетравного протеїну, мінеральних речовин і вітамінів.
2. Оцінка доброякісності корму за зовнішніми ознаками.
3. Способи консервування корму.
4. Способи обліку і зберігання заходи боротьби з втратами поживних речовин.
5. Способи підготовки до згодовування і поліпшення його кормових смакових якостей.
6. Правила згодовування і розміри даванки.

Корми готують з метою підвищення їх поїдання перетравлювання і використання поживних речовин. Основні способи підготовки кормів до згодовування: механічні, фізичні, хімічні, та біологічні.

Механічні способи подріблення (дроблення плющення змішування) застосовують головним чином для підвищення поїдання кормів, поліпшення їх технологічних властивостей.

Фізичні способи підвищують поїдання і частково поживність кормів.

Хімічні дозволяють підвищити доступність для організму важко перетравлених поживних речовин розчеплювати їх до більш простих сполук.

Біологічні методи – дріжджування, силосування, заквашування, ферментна обробка.

Залежно від виду корму використовують різні способи підготовки.

### ***Фактори, що впливають на склад і поживність кормів***

У годівлі тварин в основному використовують корми рослинного походження, хімічний склад і поживність яких залежить від кліматичних і ґрунтових умов, виду та сорту рослин, агротехніки вирощування, строків збирання (фаза вегетації), технології заготівлі, тривалості та умов зберігання, підготовки до згодовування.

Кліматичні умови - кількість опадів та їх розподіл за період вегетації, сума ефективних температур, світловий режим впливають на накопичення органічних і мінеральних речовин у рослинах.

***Ґрунтові умови.*** Урожайність та хімічний склад рослин тісно пов'язані з родючістю ґрунту, тобто, його здатністю забезпечувати потребу рослин у поживних речовинах за період вегетації.

***Видові та сортові особливості.*** Хімічний склад та поживність рослин різних видів, а також різних сортів одного виду значно відрізняються між собою. Так, зерно бобових містить більше протеїну та кальцію у порівнянні з злаковими. Значно відрізняються за вмістом сухої речовини та цукру різні сорти буряків. Наприклад, кормові буряки містять 10-14 % сухої речовини і 4-5% цукру, напівцукрові -16-18% сухої речовини і 7-8% цукру, а цукрові - 21-24 % і 12-15% відповідно.

***Агротехніка вирощування.*** Період, способи та густота посіву, догляд за рослинами, внесення добрив, використання гербіцидів та пестицидів, полив

суттєво впливають на кормову цінність рослин.

**Строки збирання (фаза вегетації)** значно впливають на хімічний склад і поживність кормів. На ранніх стадіях вегетації рослини містять більше води, протеїну, безазотистих екстрактивних речовин та вітамінів і менше клітковини, у порівнянні з більш пізніми фазами. Суха речовина такого корму краще перетравлюється, а тому має вищу поживність. У зв'язку з цим необхідно вибирати такі строки збирання рослинних кормів, які забезпечували б отримання з одиниці площі максимальної кількості поживних речовин. Для злакових культур найбільш підходить фаза колосіння, а для бобових - фаза бутанізації і початок цвітіння.

**Технологія заготівлі.** Різні способи консервування зелених кормів (природне та штучне висушування, силосування, приготування сінажу) забезпечують отримання кормів різного хімічного складу та поживності.

**Тривалість та умови зберігання.** Умови та тривалість зберігання кормів супроводжуються змінами їх хімічного складу та поживності. На ідатність певних кормів (коренебульбоплоди, зернові) зберігатись упродовж тривалого проміжку часу значний вплив спричиняє рівень життєдіяльності клітин, який залежить від температури, вологості та їх хімічного складу. Підвищені рівні температури і вологості спричиняють до інтенсивніших процесів життєдіяльності клітин корму, а також створюють умови для розвитку бактерій та різноманітних грибків, що призводить до зміни поживної цінності кормів. Оптимальні рівні вологості під час зберігання для зерна становлять і 3-14%, макухи - 10-11 %, сіна -15-17%, трав'яного борошна - 9-12%.

Підготовка кормів до згодовування приводить до певних змін їх хімічного складу та властивостей. Фізична, хімічна та біологічна обробка кормів підвищує їх споживання, поліпшує перетравність, інактивує антипоживні речовини.